

Ἰουδαίων πολύστιχόν τε καὶ πολυδυναμον· κατὰ κράτος γὰρ καὶ κρείττον ἢ κατὰ ἀνθρωπίνην μηχανὴν τὴν Ἰουδαϊκὴν ἀνείλεν ἐν ἐκείνῳ τῷ βιβλίῳ δυσσέβειαν· ἐν δὲ τῷ κατὰ Λατίνων καὶ μάλιστα μοι δοκεῖ θαυμάσιος ὁ ἀνὴρ“. Τοῦ Θεοφάνους λόγοι τέσσαρες κατὰ Λατίνων ἀπόκεινται ἐν τῇ ἐν Μόσχᾳ βιβλιοθήκῃ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου. Ὁ Πατριάρχης τῶν Ἱεροσολύμων Δοσίθεος λέγει ἐν τοῖς προλεγομένοις τοῦ Τόμου τῆς Ἀγάπης, „Τὰ συγγράμματα τοῦ Παλαμᾶ καὶ Θεοφάνους τοῦ Νικαίας καὶ Καντακουζηνοῦ ἐπέμψαμεν εἰς ἀναγκαῖον τόπον διὰ νὰ τυπωθῶσι“. Τόπον ἀναγκαῖον ἐννοεῖ ἴσως ὁ Πατριάρχης Δοσίθεος τὴν βιβλιοτάφον Μόσχαν, ἧς ἡ βιβλιοθήκη πλουτεῖ ἐκ τῶν ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου Δοσιθέου ἀποσταλέντων χειρογράφων, ἅπερ μένουσιν ἀνέκδοτα, ὑπὸ τῶν σητῶν βιβρωσκόμενα. Παῦλός τις ἐπίσκοπος τῆς λατινικῆς ἐκκλησίας ἔπεμψεν ἐπιστολὴν πρὸς τὸν βασιλέα Ἰωάννην τὸν Καντακουζηνὸν ζητήματά τινα δογματικὰ περιέχουσαν· πρὸς τὴν ἐπιστολὴν ταύτην ἀπήντησεν ὁ Θεοφάνης ἐκ προσώπου τοῦ βασιλέως. Ἀντίγραφον τῆς ἀπαντήσεως σώζεται ἐν τῇ τοῦ Ταυρίνου βιβλιοθήκῃ καὶ ἐν ἄλλαις.

Ἰωάννης Σαΐτης ἐκ Κυθωνίας τῆς Κρήτης· λέγεται ὅτι ἤγμαζε κατὰ τὴν δεκάτην τετάρτην ἑκατονταετηρίδα. Οὗτος συνέγραψε πλὴν ἄλλων συνταγμάτων, ἀνεκδότων ἀποκειμένων ἐν ταῖς βιβλιοθήκαις, καὶ Κατὰ ἀζύμων, ἀνεκδοτον καὶ τοῦτο ἀποκειμένον ἐν τῇ Βοδλεϊανῇ βιβλιοθήκῃ. Βλ. Fabricii Biblioth. graec. Tom. XI p. 656.

Φιλόθεος Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως, Θεσσαλονικεύς, ἡγούμενος ὢν τῆς ἐν Ἄθωνι μονῆς τῆς Λαύρας, ἐχειροτονήθη ἐν ἔτει 1347, ὡς ὁ αὐτὸς μαρτυρεῖ (α), Ἡρακλείας

(α) Χειρόγρ. Μαρκιαν. βιβλιοθ. ἀριθ. 582 σελ. 307.

